

HÖGSKOLAN
DALARNA

Arbetsrapport

Översyn magisterprogram i socialt arbete
med inriktning evidensbaserat arbete med
barn och unga

Författare: Pernilla Liedgren D

Nr: 2014: 02

140829, PLD

Högskolan Dalarna arbetsrapport nr 2014:02
ISBN: 978-91-85941-59-9
ISSN: 1653-9362
© Författaren

Abstract

Denna rapport har som syfte att göra en översyn av magisterprogrammet i evidensbaserat socialt arbetes första år. Intervjuer har genomförts med studenter, lärare samt representanter för arbetslivet (kommuner). I rapporten presenteras följande förslag: 1) Att avsluta fri-fart, fri-start upplägget och istället införa fast fart (25% alt. 50%) takt för studierna. Kurserna kan fortfarande bestå av inspelade föreläsningar och ha en stor flexibilitet, inom terminsgränserna. 2) Att begränsa examinationerna till fem. 3) Att ha kvar distans/nätundervisningen och att uppmuntra kursansvariga att lägga in diskussionstrådar, chat, connectmöten och bjuda in studenter som bor nära studieorten att närvara vid streamade föreläsningar. 4) Att ge möjligheter till ett program. Att erbjuda magisterkurserna som fristående kurser som sedan vägs samman i en magisterexamen. 5) Att inrätta ett programråd där återkommande diskussioner förs kring socialarbetarnas utbildning, policyns implementering och vidareutveckling.

Key words:

Magisterprogram
Socialt arbete
Översyn

Pernilla Liedgren D.

Biträdande lektor i socialt arbete,
Akademin för utbildning, hälsa och samhälle,
Högskolan Dalarna
e-post: pld@du.se

Innehållsförteckning

Kapitel 1	6	
1.1. Bakgrund	6	
1.1.1. <i>Policyn</i>		6
1.2 Programmet genomförande	6	
Kapitel 2	8	
2.1. Andra lärosätens erfarenheter	8	
2.2. Tidigare forskning	8	
Kapitel 3	9	
Kapitel 4	10	
4.1 Studenternas åsikter	10	
4.1.1. <i>Vad anser ni om programmet rent generellt?</i>		10
4.1.2. <i>Upplägget "fri-fart, fri-start"?</i>		10
4.1.3. <i>Nätbaserad kurs kontra campus kurs?</i>		10
4.1.4. <i>Kursernas innehåll?</i>		10
4.1.5. <i>Barnmagister kontra allmän magister?</i>		11
4.1.6. <i>Enbart kurser kontra magisterprogram?</i>		11
4.1.7. <i>Vad har ni för mål med utbildningen?</i>		11
4.1.8. <i>Övrigt</i>		11
4.2. Lärarnas åsikter	12	
4.2.1. <i>Vad anser lärarna om programmet?</i>		12
4.2.2. <i>Campuskurs kontra distanskurs?</i>		12
4.2.3. <i>Fri fart kontra fast fart?</i>		12
4.2.4. <i>Barnmagister kontra allmän magister?</i>		12
4.2.5. <i>Undervisning – erfarenheter?</i>		12
4.3. Åsikter från verksamheten/kommunerna	13	
4.3.1. <i>Vad anser kommunerna om programmet?</i>		13
4.3.2. <i>Campuskurs kontra distanskurs?</i>		13
4.3.3. <i>Fri fart kontra fast fart?</i>		14
4.3.4. <i>Barnmagister kontra allmän magister?</i>		14
4.3.5. <i>Enbart kurser kontra magisterprogram?</i>		14
4.3.6. <i>Vad vill kommunerna med utbildning? Varför ska deras socialarbetare vidareutbildas?</i>		14
4.3.7. <i>Varför vill kommunerna att socialarbetarna ska slutföra magisterkurserna?</i>		15
4.4. Diskussion med Eva Hämberg	15	
4.4.1. <i>Tidigare ambitioner</i>		15

Kapitel 5. Slutsatser	16	
5.1. Åsikter om programmet	16	
5.1.1. Kursernas innehåll		16
5.2. Upplägget fri-fart, fri-start	16	
5.3. Nätbaserat kontra campusförlagd utbildning	16	
5.4. Barnmagister kontra allmän magister	17	
5.5. Enbart kurser kontra program	17	
5.6. Diskussion	17	
5.7. Förslag utifrån ovanstående utredning	18	
Referenser/Källförteckning	19	

Kapitel 1

1.1. Bakgrund

Hösten 2013 startade magisterprogrammet i socialt arbete med inriktning evidensbaserat socialt arbete med barn och unga. Programmet var planerat som ett fri-fart, fri-start projekt men med maxfart 25% i uppbyggnadsskedet. Bakgrundsarbetet med sjösättandet av magisterprogrammet i socialt arbete föregicks av diskussioner på SUD-rådet (Socialtjänstens Utvecklingscentrum Dalarna). I dessa diskussioner utvecklade kommunerna en läns-gemensam policy med bland annat stöd genom att få studera på arbetstid för att möjliggöra för socialarbetarna att genomföra sina studier (se nedan).

(Programmet består inledningsvis av två kurser om 7,5 hp, Barn och ungas olika utvecklingsnivåer med kursansvarig Gudrun Elvhage första terminen samt Camilla Udo andra terminen, samt Utredning och systematiska analys- och bedömningsinstrument. i socialt arbete med barn och unga med kursansvarig tillika programansvarig Pernilla Liedgren D. Dessa två kurser har givits under programmets två första terminer. Därefter följer en kurs om 15 hp; Vetenskaplig metod i evidensbaserat socialt arbete med barn och unga, följd av; Review, fördjupning i forskning med inriktning mot evidensbaserat socialt arbete med barn och unga, 15 hp. Efter detta skriver studenterna den avslutande D-uppsatsen i kursen Examensarbete i evidensbaserat socialt arbete med barn och unga, 15 hp. Samtliga kurser är på avancerad nivå 1, ingår i huvudområdet socialt arbete och är obligatoriska inom utbildningsprogrammet.

1.1.1. Policyn

Den 27 april 2012 beslutades i SUD-rådet ett förslag till läns-gemensam policy för personalens studier inom ramen för det som kallas ”barnmagistern”. I policyn beskriver kommunerna de prioriterade målgrupperna för utbildningen. Att de två första kurserna ska byggas in i kommunernas introduktionsprogram medan hela programmet ska ses som vidareutbildning för kommande chefer (Johnsson & Hämberg, 2012.) Tänket i policyn skulle ligga till grund för en långsiktig strategi för kompetensförsörjning inom den sociala barn och ungdomsvården i länet (Johnsson, 2012).

1.2 Programmets genomförande

Hösten 2014 startade magisterprogrammet och till och med våren 2014 har de två första kurserna genomförts. Vid terminsstarten, hösten 2013 fanns 73 registrerade studenter som mest registrerade på första kursen. Eftersom kursen genomfördes i fri fart, fri start kom ett antal studenter till och föll bort från kursen under terminens gång. Under höstterminen skickades en enkät ut till alla inskrivna studenter på magisterprogrammet. Enkäten innehöll frågor som skulle fånga ambitionsnivå och förutsättningar för studierna. Av de då inskrivna studenterna svarade 29 på enkäten. 58 procent av dessa bodde i Dalarna, 85 procent arbetade med barn och unga, 30 procent fick lättnader i arbetsbörda och 65 procent trodde sig kunna avsluta kursen samma

termin (19 av de 26 svarande på frågan), 9 meddelade att de behövde ytterligare en termin och en visste inte alls om denne skulle komma att avsluta kursen alls. Medelåldern på studenterna var 33 år och medelvärdet för antal år efter examen var 6,8 år, med en varians om 6 månader upp till 18 år. Fem personer var bara intresserade av en eller båda första kurserna medan resterande sa sig vilja gå hela programmet.

Utifrån en analys av de namn som idag fortfarande finns upptagna i Fronter på första kursen (67) är 44% bosatta i Dalarna och 56% på andra orter. Den 17 januari 2014 var fem studenter godkända på första kursen, därefter tillkom ytterligare några studenter som examinerats under vårterminen och så småningom blev 20 studenter godkända på första kursen. Ytterligare 16 studenter har tagit delar av kurspoäng medan 29 inte tagit några poäng alls. Under våren 2014 registrerade sig 19 studenter på den andra kursen. Vecka 35 har åtta studenter examinerats på kurs två och 11 finns kvar i kursen. Av de åtta studenter som examinerats på de två kurserna i 25% takt (t.o.m. vecka 35) takt är två hemmahörande i Dalarna (om man jämför dessa siffror med ovanstående fördelning av studenter på första kursen finns en viss diskrepans med 44% registrerade studenter boende i Dalarna och enbart 25% av dessa med fullgångna kurser första året). Samtidigt verkar en lite högre andel dalastudenter i relation till övriga examinerats på kurs 1 och fortsatt till kurs 2.

	Totalt Antal	Andel Dalastudenter	Andel Övriga orter	Oklar boendeort	Ej tagit några poäng (studenter har tagit poäng på enskilda moment eller gjort vissa examinationer)
Registrerade kurs 1 ht 2013	67	29 (44%)	37 (56%)	1	
Examen kurs 1	20	10 (50%)	10 (50 %)		29 (16)
Registrerade kurs 2 vt 2014	19	9 (50%)	9(50%)	1	
Examen kurs 2	8	2 (25%)	6 (75%)		2 (9)

Inför höstterminen 2014 görs ingen programantagning då genomströmningen genom programmets första två kurser varit svag. Däremot görs antagning till de två första kurserna som fristående kurser samt att kurs tre startar som programkurs.

Syftet med denna utvärdering mynnar i behovet att se över upplägg på grund av den dåliga genomströmningen av studenter. Syftet med utredningen kan med andra ord beskrivas; Att utvärdera magisterprogrammet i socialt arbete – hur fungerar upplägg (fri-fart, fri- start, distansundervisning) för studenter, lärare och arbetsgivare (kommuner).

Kapitel 2

2.1. Andra lärosätens erfarenheter

Från Göteborgs universitet rapporteras att genomströmningen är låg. De har svårt att ge exakta siffror eftersom de inte har fast studiegång och det finns möjlighet till både magister och master och en del som söker magister går över till master och tvärtom. I nuläget tar fler ut master än magister. Ofta tar yrkesverksamheten över och studenterna tar en paus eller bryter helt utbildningen. Denna termin (VT14) har de i Göteborg examinerat nio masteruppsatser och två magisteruppsatser.

Från Stockholm rapporteras att 20-30 studenter börjar programmet varje höst men endast 8-10 examineras klart under ett år (heltidsstudenter).

Från Lund rapporteras siffror mellan hösten 2007 och 2013. 233 personer registrerades på programmet, 36 anmälde avbrott, 45 anmälde studieuppehåll och 69 personer, dvs 45,3 procent slutförde utbildningen under den perioden (siffrorna gäller både master, 41 stycken och magister, 28 stycken). Om man räknar med alla nyregistrerade studenter på programmen är genomströmningssiffran 29 procent. Medianen för att avsluta en master ligger i Lund på fyra terminer och en magister på tre terminer.

2.2. Tidigare forskning

Lundström och Shanks (2013) rapporterar om hur mellanchefer i socialtjänstens sociala barnavård ser på evidensbaserad praktik och hur de försöker översätta programmet i sin lokala verklighet. Cheferna ser sig själva eller andra chefer som de största influenserna i nya arbetssätt i verksamheten. Nästan alla chefer i undersökningen är positiva till evidensprojektet rent generellt men väljer att göra en slags begreppslig redigering – istället för EBP föredrar de, det mindre förpliktiggande begreppet ”kunskapsbaserat socialt arbete”. Cheferna uttrycker skepsis inför ett alltför rigid evidensprogram eftersom man är orolig att en alltför hård styrning med manualer och riktlinjer inte fungerar med de klienter man arbetar för. I en annan undersökning konstateras att de socialarbetare som är mest aktiva i att hålla sig uppdaterade i den senaste forskningen genom egna initiativ finns hos dem som har en grundläggande akademisk examen i jämförelse med ingen examen alls (Bergmark & Lundström, 2002). Vidare skriver författarna att det är den akademiska examen i sig som ger utfall – inte specifikt en socionomexamen. I gruppen med vidarutbildning (såsom magister eller master) finner Bergmark och Lundström ökad aktivitet i eget sökande av kunskap. Samtidigt skriver de att de inte med säkerhet kan säga något om riktningen i korrelationen, dvs, de vet inte om det är vidarutbildning som stimulerar kunskapssökande eller om det är personerna som redan är kunskapssökande som väljer att vidarutbilda sig.

Kapitel 3

En utvärdering har gjorts för att undersöka studenters, lärares samt praktikens uppfattning om programmet i dess befintliga form. Fem studenter har intervjuats, sex lärare och sex socialarbetare i olika ledningspositioner. Vid en intervju med representanter för praktiken har även Eva Hämberg deltagit. Eva Hämberg har varit sammankallande i SUD-rådet under tiden för diskussionerna om magisterprogram och policy diskuterats fram. Eva Hämbergs kommentarer återges under särskilt avsnitt. Kontakt har även tagits med andra lärosäten för att ta del av deras genomströmningssiffror. Uttalanden från diskussionerna återges, förutom Eva Hämberg utan namn men sorteras gruppvis.

Frågor som har ställts till studenterna, Vad anser ni om; Upplägget "fri-fart, fri-start?"; Nätbaserad kurs kontra campus kurs?; Kursernas innehåll?; Barnmagister kontra allmän magister?; Enbart kurser kontra magisterprogram?; Vad anser ni om programmet rent generellt?; Vad har ni för mål med utbildningen?

Frågor som ställts till lärarna; Vad anser ni om; Vad anser lärarna om programmet?; Campuskurs kontra distanskurs?; Fri fart kontra fast fart?; Barnmagister kontra allmän magister?; Undervisning – erfarenheter?

Frågor som ställts till praktiken; Vad anser kommunerna om programmet?; Campuskurs kontra distanskurs?; Fri fart kontra fast fart?; Barnmagister kontra allmän magister?; Enbart kurser kontra magisterprogram?; Vad vill kommunerna med utbildning? Varför ska deras socialarbetare vidareutbildas?; Vilka incitament har socialarbetarna att slutföra magisterkurserna?

Anteckningar har tagits under intervjuerna och diskussionsprotokoll har skrivits ut och kommunicerats med de intervjuade som har fått chans att både lägga till och stryka text. Därefter har intervjuerna sammaställts.

Begränsningar i studien är att utvärderingen gjorts av programansvarige, tillika kursansvarige vid en av de två första kurserna. Att det varit så kan ha bidragit till att framförallt studenterna inte tyckts sig kunna ge svar och reaktioner utifrån sina åsikter utan känt sig nödgade att anpassa svaren.

Kapitel 4

4.1 Studenternas åsikter

4.1.1. Vad anser ni om programmet rent generellt?

Studenterna efterfrågar ett upplägg som är relativt fritt men som ändå tillåter dem att lägga upp studierna under terminen beroende på hur deras individuella arbetssituation ser ut. Kurserna uppskattas och studenterna menar att de är innehållsligt väl utformade för socialarbetare inom socialtjänsten. Möjligheter för diskussion efterfrågas, förslag om diskussionstrådar på Fronter ges. Studenterna i dessa intervjuer säger att mycket av deras arbete inte tidigare byggts på evidens och att de uppskattar att det nu blir mer kunskapsgrundat.

4.1.2. Upplägget "fri-fart, fri-start"?

Studenterna tycker både om friheten med fri-fart-konceptet, de uppskattar friheten att kunna styra studierna under terminen men de ser även problem med det eftersom det ger möjlighet att skjuta saker framför sig hela tiden. Ytterligare en nackdel med fri fart konceptet är att det är svårare att få till kontakt och diskussion med medstudenter.

4.1.3 Nätbaserad kurs kontra campus kurs?

Alla studenterna säger i diskussionerna att nätundervisningen överväger med positiva fördelar. Visserligen är campusundervisningen bra för möten och dialog men eftersom studenterna övervägande arbetar, är lite äldre, har familj och inte bor nära studieorten föredras nätundervisningen.

4.1.4. Kursernas innehåll?

Om kurs 1 säger studenterna att litteraturen var bra. Barnsamtalsdelen var bättre än den i Gävle (två av de fem studenterna har gått den). Kursen kunde förbättrats genom snabbare återkoppling vad gäller juridikexaminationerna, att Connect-seminarium inte får bli för stora (åtta personer upplevdes som för många) samt att en tydligare struktur med instruktioner vad de skulle läsa i vilken ordning skulle uppskattats.

Om kurs 2 säger studenterna att det var ett bra upplägg, särskilt att återkoppla och föra vidare diskussionen till arbetsplatserna. Innehållet och litteraturen var uppskattad, liksom tipsen om i vilken ordning litteratur ska läsas och föreläsningar ses. En student sa att det hon lärde sig i kurs 2 kunde hon omedelbart applicera i sitt arbete. Det uppges också att det var intressant att samarbeta med kurskamrater som arbetar på andra ställen i landet, vilket har gett en insikt i hur

olika det ser ut. Negativt har angivits att namnet på kursen är mycket omständligt och långt och en student uppgav att alternativupplägget i diskussionsuppgiften (då studenterna ska föra en diskussion på arbetsplatsen) inte fungerade, eftersom ingen på arbetsplatsen hade tid att diskutera.

Generellt om kurserna sas att det upplevdes som positivt att kurserna först gav ett övergripande perspektiv och sedan gick ned på detaljnivå.

4.1.5. Barnmagister kontra allmän magister?

De flesta i studentgruppen anger att en barninriktad magister är intressantare än en allmän. En student skulle inte gått alls om programmet inte hade barnfokus. En annan student, som själv är intresserad av barnkurserna mest, säger att det skulle vara möjligt att ha båda. Att ha inledande kurser som gick att välja själv, beroende på inriktning, och att sedan smalna av i övriga kurser mot det som är intressant för den specifika studenten. En kurs inriktad på skolkuratorsarbete efterfrågas.

4.1.6. Enbart kurser kontra magisterprogram?

Studenterna som intervjuas är intresserade av att gå ett helt magisterprogram. Kortkurser får de i överflöd på arbetsplatserna, säger de.

4.1.7. Vad har ni för mål med utbildningen?

Studenterna uppger ökad kunskap, att bli bättre i yrket. Personlig utveckling. Att kunna höja kunskapsnivån på arbetsplatsen.

4.1.8. Övrigt

En student tar upp att arbetsgivaren bättre skulle kunna förstå att arbetstagarna behöver tid att gå kursen. Även om denne får en viss nedsättning i tjänst har inga vikarier tillsatts. Arbetsgivarna upplevs neutrala till studenternas magisterstudier. Ingen tror sig få någon högre lön när de är klara med utbildningen, även om studierna gagnar arbetet. I dessa diskussioner hävdar arbetsgivarna att det är tillräckligt att man är socionom för de arbetsuppgifterna man har.

4.2. Lärarnas åsikter

4.2.1. Vad anser lärarna om programmet?

Åsikterna här går något isär, beroende på var i programmet man undervisar. För lärarna på den första kursen upplevdes den första tiden som rörig och stressig på grund av ovisshet om vad fri fart upplägget innebar och inledningsvis många studenter med många frågor om särskilt tekniken. Den första kursen har nu stärkts med struktur och tydligare instruktioner samt en reviderad litteraturlista. Förslag ges också om ett obligatoriskt upprop.

4.2.2. Campuskurs kontra distanskurs?

Distanskurs föredras eftersom det annars skulle vara svårt att attrahera studenter. En lärare föreslår träffar på campus vid några tillfällen, förlagda till fredag/lördag.

4.2.3. Fri fart kontra fast fart?

En lärare säger att den fria farten ställer till problem eftersom det blir svårt att veta vad man ska förvänta sig av studenterna. Några lärare säger att det inte varit några större problem. En annan lärare tar upp att den fria farten är en nackdel för studenterna som behöver mer tydliga del-/mål och ramar, vilket även kan utgöra ett stöd i diskussion med deras chefer ute i verksamheterna, så även deras studier kan prioriteras i arbetsplaneringen. Studenterna hade varit betjänta av ”deadlines” som stöd att genomföra kurserna, enligt lärarna. Fri fart upplägget har medfört problem med ”skvalpande studenter” som finns inskrivna i programmet men är inaktiva.

4.2.4. Barnmagister kontra allmän magister?

Lärarna tror att det är bra att ha kvar specialiseringen för att fortsätta kunna locka studenter.

4.2.5. Undervisning – erfarenheter?

En lärare säger att denne skulle velat *streama* föreläsningar under kursens gång, att spela in föreläsningarna innan skapar problem då man vill kommentera aktuella händelser (olika domar t.ex.). Förslag från en lärare är att låsa examinationen mellan vissa datum. Samma lärare kommenterar att en hemtenta som ligger ute hela tiden upplevs som rättosäkert. Inte heller krysstentamen eftersom det säger väldigt lite om kunskapsnivån hos studenterna. Även lärarna påtalar bristen på möten med studenter och möjligheter för diskussion. Flera lärare säger att det skulle vara bra att kunna få lägga till föreläsningar. Övriga kommentarer om examinationen är att det för lärarna/examinators sida skulle vara enklare om alla studenter hade samma utredning att jobba med i examinationerna på kurs 2. Fri fart upplägget har också medfört problem eftersom antal examinationstillfällen inte kunnat begränsas och lärarna förväntas också vara tillgängliga under långa perioder eftersom examinationerna blir utdragna under lång tid.

4.3. Åsikter från verksamheten/kommunerna

4.3.1. Vad anser kommunerna om programmet?

Utbildning uppfattas som generellt gott och ett element för en positiv och bra arbetsplats.

Tid har kommit upp som en problematisk punkt. Socialsekreterarna får på pappret tid till studierna men prioriterar att stötta sina kollegor när arbetstrycket ökar. Några av de intervjuade säger att den fria farten ger problem i bemanningsplaneringen. Alla intervjuade som har studenter på programmet säger att mer struktur och dead-lines behövs. Fanns det ett fast schema skulle det vara lättare att förhålla sig till. Då skulle de med säkerhet veta att den och den personen inte skulle finnas på arbetsplatsen de veckorna. Det är svårt att få tag på vikarier på deltid (2), ibland har de kunnat ta in f.d. kollegor, nu pensionärer för tillfälliga toppar. En chef som jobbar i en större kommun säger att de rekryterar hela tiden och att de skulle behöva en årsplanering för att kunna anställa vikarier. En kommun säger att de har tagit in timvikarier för att lätta på bördan för arbetsgruppen när socialarbetare fått lästid. Tekniken har också varit utmanande för en del.

Frågan om huruvida det finns legitimitet i kommunerna för att gynna socionomers vidareutbildning (ibland till bekostnad för andra yrkesgrupper) får svar ja och nej. Eftersom kunskapsnivån för socialsekreterare som arbetar med barn ständigt är i fokus i media och Socialstyrelsens initiativ också påverkar, har förståelsen blivit större. Samtidigt finns en andå av negativ jämlikhet. En chef önskar en särskild plan för utbildningssatsning för socialsekreterarna men det finns ännu ingen.

En av de intervjuade representerar en kommun som inte har någon student på programmet. Anledningen är att det i arbetsgruppen är så många som är nya i yrket. Att påbörja ett magisterprogram första året som socialsekreterare är svårt eftersom det är så mycket nytt bara med jobbet. Andra har tackat nej för att de har småbarn och familjelivet tar sin del.

Ingen av de intervjuade kommunrepresentanterna hänvisar till eller kommenterar den policy om personalens studier som arbetades fram inför programstarten.

4.3.2. Campuskurs kontra distanskurs?

Ett schema som kan fungera som underlag för planering av deras verksamhet efterlyses. Några (3) av representanterna för kommunerna sa att de skulle föredra campusförlagd utbildning, på kvällstid, och fasta tider. Några andra (2) säger att några träffar på campus skulle uppskattas för mötets skull och för gruppdynamiken. Samtidigt ser de flera fördelar i nätupplägget, att kunna se föreläsningar när de är pigga och har tid. En kommun (1) föredrar distansundervisning.

4.3.3. Fri fart kontra fast fart?

Fast fart skulle underlätta för planeringen för arbetsgivaren och socialsekreterarna (säger 5). En av de intervjuade kommunerna menar att fri fart är att föredra (denna har inte haft några arbetstagare på programmet).

4.3.4. Barnmagister kontra allmän magister?

Barnmagister är mer intressant än en allmän magister säger alla intervjuade. Om det införs en allmän magister säger kommunrepresentanterna att de tror socialsekreterarna kommer att plocka ihop kurser från andra universitet och högskolor, till nackdel för högskolan i Dalarna.

4.3.5. Enbart kurser kontra magisterprogram?

Några av de intervjuade tar upp att det för vissa av deras anställda räcker med enbart de två första kurserna. Att ta sig igenom ett helt program passar inte alla. Någon kommunrepresentant återger att flera av de anställda har uttryckt oro inför att skriva en D-uppsats och det har hindrat dem att söka till magisterprogrammet.

4.3.6. Vad vill kommunerna med utbildning? Varför ska deras socialarbetare vidareutbildas?

Två av kommunerna tar upp att det är viktigt att programmet finns kvar. De menar att det är viktigt att det finns för att de ska kunna rekrytera personal, kunna behålla personal i yrket men även i regionen, framförallt med inriktning barn och unga. Tanken är att engagerade socialarbetare stannar i och utvecklar verksamheten. Ett annat problem som dyker upp i diskussionen är avsaknaden av personer som vill bli chefer inom socialtjänsten. Här kommer även lönen in i diskussionen. Från en kommun vill man arbeta fram ett större lönespann – från novis till expert, för att det ska löna sig att jobba kvar. I en annan kommun försöker förhandlingschefen jobba fram högre löner för socialsekreterare. I ytterligare en annan kommun säger man att erfarna socialsekreterare är billiga medan de erfarna har mycket högre lön eftersom de går mellan kommunerna och får upp sina löner.

En annan kommun tar upp att socialarbetarna vill utbilda sig och att det är positivt och utvecklande att blanda teori och praktik. Det ökar tryggheten för brukarna/klienterna. Handläggningen blir säkrare och socialarbetarna stannar kvar längre.

En av de intervjuade säger att denne gärna skulle vilja se en barnmagister som ett krav inom socialt arbete med barn, inom socialtjänsten. På sikt skulle även lön kunna vara kopplat till magistern. Han tror att det finns förståelse för detta inom organisationen, även om de personer som går på programmet även för tid från arbetet för studierna. Lönen bör dock inte vara kopplad till examen utan till prestation. Det finns dock idag inget uttalat eller fastslaget att det kommer att resultera i högre lön.

4.3.7. Vilka incitament har socialarbetarna att slutföra magisterkurserna?

Flera kommuner tar upp att deltagandet i magisterprogrammet skrivs in i målplanen och i kompetensutvecklingsplanen och diskuteras i medarbetarsamtalen. Om socialsekreterarna inte fullgjort vad de tagit på sig att utföra diskuteras det och följs upp. Det skrivs inte in i platsannonserna för chefer att magisterutbildning är meriterande (dock skrivs ledarskapsutbildning in som meriterande vid några kommuner).

4.4 Diskussion med Eva Hämborg

4.4.1. Tidigare ambitioner

Eva berättar att det i det tidigare arbetet i SUD-rådet diskuterat fram en policy där magisterutbildningen skulle användas strategiskt som dels en introduktion för nya socialsekreterare och dels som vidareutbildning av kommande chefer. De två första kurserna skulle skrivas in i ett introduktionsprogram för nyanställda medan hela magisterprogrammet var avsett att stödja chefsämnen. Policyn blev aldrig en fråga för beslut vid SUD-rådet utan behandlades på Region Dalarnas chefsgrupp där chefsgruppen beslutade att rekommendera samtliga kommuner att anta policyn.

Vidare kommenterar Eva att om tänket i policyn ska utgöra en grund för en mer långsiktig strategi för kompetens försörjning inom den sociala barn och ungdomsvården i länet behövs en mer kontinuerlig dialog mellan utbildningen och socialtjänsten ske. Dialogen bör ha som mål att främja ett gemensamt ansvarstagande för kompetens och verksamhetsutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården och även diskutera utbildningens relevans och kvalitet. Evas reflektioner av intervjumaterialet är att det verkar som om policyn inte är spridd bortom socialchefsgruppen och att det ute i verksamheterna inte har skett någon reell prioritering eller val av de deltagare som ska gå ett helt program.

Kapitel 5. Slutsatser

5.1. Åsikter om programmet

Studenterna ger ett intryck av att de är nöjda med de kurser som det gått första året. Möjligheter för diskussion efterfrågas dock. Lärarnas åsikter varierar, vissa tycker att det har flutit på och gått bra medan några har upplevt det stressigt och rörigt. Upplevelserna av stressighet och rörighet är kopplade till första kursen och det kan bero på att det var första gången första kursen gavs men det är också troligt att första kursen även nästa gång kommer kräva mer än nästkommande kurser då studentantalet är större och det är mer ny teknik för studenterna att hantera. Kommentarer från kommunerna är generellt positiva om programmet. Samtidigt har det framkommit att de många gånger inte känner till innehållet. Det är också klart att de representanter för kommunerna som intervjuats många gånger inte känner till den policy/rekommendationen till policyn som SUD-rådet formulerade 2012 inför programmets start. Magisterprogrammet uppfattas av flera av de intervjuade kommunrepresentanterna som en möjlig väg för att förbättra möjligheterna att rekrytera och kvarhålla personal, förbättra handläggningen och öka rättsäkerheten för brukarna.

5.1.1. Kursernas innehåll

Av intervjuerna med studenterna framkommer att de är mycket nöjda med kursernas innehåll samt litteraturen och att detta är väl anpassat till deras arbete inom socialtjänsten.

5.2. Upplägget fri-fart, fri-start

Studenterna uppskattade flexibiliteten i fri-fart upplägget eftersom det möjliggjorde att studera trots vissa periodiska arbetstoppar på arbetsplatsen, men medger att strukturlösheten gjorde det svårt att disciplinera studierna. Lärarna menar att den fria farten ställer till problem vid examination med uppgifter som ligger ute länge. Lärarna tror också *dead-lines* eller fasta datum skulle hjälpa studenterna att prestera mer. Kommunerna säger att fast fart skulle underlätta för planeringen från arbetsgivarens sida.

5.3. Nätbaserat kontra campusförlagd utbildning

Studenterna är mycket tydliga med att nätundervisningen överväger med sina positiva sidor. Som vidarutbildning är det att föredra eftersom majoriteten arbetar, har familj och inte bor på studieorten. Lärarna föredrar också distanskurs. Det starkaste skälet som anges är att det skulle vara svårt att attrahera studenter utan nät/distansutbildningen. Några av representanterna för kommunerna skulle föredra campusförlagd utbildning, för mötet, gruppdynamiken och för den fasta formen (som för arbetsgivaren underlättar schemaläggning).

5.4. Barnmagister kontra allmän magister

Bland de intervjuade studenterna är åsikten att det är barnmagistern som är attraktionen. Lärarna tror också de att det är nödvändigt att ha kvar specialiseringen för att fortsätta attrahera studenter. Frågan om barnmagister kontra allmän magister har inte kommit upp specifikt i intervjuerna med representanterna för kommunerna.

5.5. Enbart kurser kontra program

Studenterna är intresserade av programmet som helhet och representanterna för kommunerna säger att gå hela programmet är attraktivt. Här är det intressant att jämföra med den policy som SUD-rådet utarbetade där de två första kurserna skulle arbetas in i ett introduktionsprogram och hela magisterprogrammet skulle ses som en vidareutbildning för blivande chefer.

5.6. Diskussion

Sammanfattningsvis kan sägas att studenterna verkar nöjda kring kursernas innehåll och upplägg, även om de skulle vilja ha möjlighet till mer diskussion. Flexibiliteten i upplägget fri-fart, fri-start är problematiskt eftersom det för studenternas del ger för lite struktur vilket resulterar i att de skjuter arbetet framför sig, för arbetsgivaren är det problematiskt för de vet inte när deras arbetstagare behöver vara lediga och för högskolans del är det problematiskt i relation till examination och genomströmning av studenter. Vidare kan konstateras att nät-/distansutbildning föredras av studenterna och lärarna men arbetsgivarna menar att campusutbildning skulle vara bättre. Vad gäller inriktningen som barnmagister ser det ut som att det är något som attraherar studenter till nackdel för andra högskolor och universitet. Även magisterprogram i relation till fristående kurser verkar mer attraktivt. Det verkar också, som om den av socialcheferna utarbetade policyn i länet inte antagits i de olika kommunerna, eftersom flera av de intervjuade IFO-cheferna inte har kunskap om hur magisterprogrammet var tänkt att användas. Dessutom har många socialsekreterare inte fått den tilldelning i tid som var överenskommet i SUD-rådet (alla kommuner gick inte med på överenskommelsen men det borde inte hindra övriga att stå för sina åttaganden).

För högskolans del är det stora antalet programstudenter som inte avslutat studierna inom 25 % - fart ett problem eftersom högskolan ska kunna erbjuda de antagna studenterna att avsluta sina studier. Med en student som läser mycket långsamt innebär det ett mycket långtgående åtagande för högskolan. Genom att fastställa fart kan man införa *dead-lines* med fasta examinationsdatum, slippa att ha hemtentor som ligger ute länge och undvika att lärare alltid finnas till hands för rättning. Vidare kan man fastställa antal examinationer och be studenter som inte klarar examinationer under avsedd tid att omregistrera sig på kursen alternativt söka om kursen. Detta löser inte automatiskt problematiken med genomströmningen av studenter och det går inte att komma från att det ekonomiska argumentet är svagt för högskolan att framhärda i en barnmagister utifrån nuvarande situation.

I relation till andra universitet är det svårt att säga något definitivt om genomströmningen eftersom de siffror som erhållits inte är direkt jämförbara. Kort kan konstateras att genomströmningen är låg även vid dessa universitet. Av de studenter som under programmets första år har klarat studierna i 25% takt är två från Dalarna. Kanske kan det ses i relation till vad Bergmark och Lundström (2002) misstänker – att det är kunskapsökande personer som söker vidareutbildning, och att driva på från arbetsgivaren utan vidare incitament är resultatlöst. Det måste bli tydligt för socialarbetarna varför arbetsgivarna vill att de ska då kurserna alternativt programmet. Som det upplevs av de socialarbetare/studenterna som går på programmet nu och som intervjuats är studierna ett projekt för självförverkligande och för den egna professionellas självbild.

I relation till Lundström och Shanks (2013) – att mellanchefer ser sig själv som viktiga i introducerande av nya idéer och arbetsmetoder, är det märkligt att enbart en av studenterna på magisterprogrammet sitter i en arbetsledande position. Det skrivs inte i arbetsplatsannonserna för chefer att magisterexamen är meriterande vilket också är en indikation på att den 2012 utarbetade policyn inte har implementerats.

Att ha kvar barnmagistern måste naturligtvis ses i relation till aktuell kompetens inom läraryrket. Argumentet att ha kvar barnmagistern på grund att det skulle vara ett skäl till att attrahera studenter i konkurrens med andra universitets magister och masterutbildningar må vara nog så gott men när genomströmningen inte är ekonomisk försvarbar ändå faller det argumentet. En annan diskussion som skulle lösa vissa problem med genomströmning i kurserna skulle vara att erbjuda högskolans egna socionomstudenter på termin sju att gå avancerade kurser på magisterprogrammet. En sådan förändring förutsätter andra administrativa omskrivningar och tvingar möjligtvis in magisterprogrammet i ett generellt upplägg. I dagsläget deltar redan nu sjunde terminsstudenter från andra lärosäten på de två första kurserna.

5.7. Förslag utifrån ovanstående utredning

Utifrån det som framkommit i utredningen görs följande rekommendationer:

1. Att avsluta fri-fart, fri-start upplägget och istället införa fast fart (25% alt. 50%) takt för studierna. Kurserna kan fortfarande bestå av inspelade föreläsningar och ha en stor flexibilitet, inom terminsgränserna.
2. Att begränsa examinationerna till fem.
3. Att ha kvar distans/nätundervisningen och att uppmuntra kursansvariga att lägga in diskussionstrådar, chat, connectmöten och bjuda in studenter som bor nära studieorten att närvara vid streamade föreläsningar.
4. Att ge möjligheter till ett program. Att erbjuda magisterkurserna som fristående kurser som sedan vägs samman i en magisterexamen.
5. Att inrätta ett programråd där återkommande diskussioner förs kring socialarbetarnas utbildning, policyns implementering och vidareutveckling.

Referenser/Källförteckning

Bergmark, Å, & Lundström, T. (2002). Education, practice and reserach. Knowledge and attitudes to knowledge of Swedish social workers. *Social Work Education*, 21, (3), 357 – 373.

Johnsson, B., & Hämborg, E. (2012). Bilaga 1; Diskussionsunderlag om socialtjänstens strategi för rekrytering och kompetensutveckling av personal inom den sociala barn och ungdomsvården i Dalarna. Region Dalarna, Högskolan i Dalarna.

Johnsson, B (2012). Läns gemensam policy för magisterutbildning i socialt arbete med inriktning barn och unga. Region Dalarna.

Lundström, T., & Shanks, E. (2013). Hård yta men mjukt innanmäte. Om hur chefer inom den sociala barnvården översätter evidensbaserat socialt arbete till lokal praktik.

Socialvetenskaplig tidskrift, 2, 108 – 126.

